

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlvrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 280.

V Ljubljani, v soboto dne 11. majnika 1912.

Leto II.

Za žensko enakopravnost.

Jutri se snidejo zavedne delavske žene po neštetih mestih te države, da povzdignejo svoj glas v protest proti zapostavljanju in poniževanju, da zahtevajo enake pravice in pokažejo, da se tudi boja ne ustrašijo, ker ni zmage brez njega. Najpoglavnejša zahteva, ki jo bo jutri povdarjalo na tisoče in tisoče proletark je ženska volilna pravica za vse zastope, v katerih se odločuje tudi o usodi ženstva. Bodisi za državni zbor ali pa za občino, za deželni zbor ali pa obrtno sodišče — povsod si hoče delavska žena priboriti pristop, ker ni blago ali pa živina, da bi se o njej odločevalo brez nje, da bi se ji nalagale dolžnosti brez pravic.

Manifestacija, ki jo nameravajo jutri delavke in žene delavcev, se ne sme metati v en koš s takozvano emancipacijo meščanskih dam. Cilj, za katrim gre ženski proletariat, ni takozvana »enokopravnost z moškimi«, kakaj ta beseda je prazna fraza. Pravice moških so dandanes zelo neenake, in marsikatera burdžvazna »emancipistka«, ki je teoretično silno navdušena za »enakopravnost«, bi kaj pisano pogledala, če bi ji kdo ponudil enake pravice z delavcem, ki dela po deset ur na dan, pa ne zasluži cel teden toliko, kolikor je ona dala le za pero na svojem klobuku.

»Enaka pravica za vse moške in za vse ženske« — je geslo, kateremu sledi zavedni ženski proletariat. To je isto geslo, ki ga uči socialna demokracija. Dokler so med ženskami enake razredne razlike in enaka razredna nasprotja kakor med moškimi, je nezmislno govoriti o žensstvu kakor o enolični enoti. Dama, ki zahteva enako pravico z možem, bo vsa ogorčena zavrnila svojo služkinjo, če bo ta zahtevala enake pravice z njo, in izražala se bo, če bodo delavci v moževi tovarni zahtevali bo, da majhen del tistih gmotnih pravic, ki jih ona že davno vživa.

Moško in žensko delavstvo — to je vojska, ki ima enake interese. Oba dela sta zatišana, izkoriščana, zapostavljena; obema pri-manjkuje socialne, politične in kulturne enakopravnosti. Kakor za moškega delavca, tako je tudi za ženo delavko in za delavčovo ženo gospodarska osvoboditev glavni pogoj vsake osvoboditve in napredka.

Zato je prostor zavedne žene v socialni demokraciji, zato je socialna demokracija edina stranka, ki ima zmisel za ženske zahteve in jih podpira, ker pospešuje s tem svoje lastne interese.

Jutri bodo v tem zmislu manifestirale nepregledne množice delavskih žena po vseh krajih te države. Razume se, da tudi naše zavedno žensko ne ostane doma, kakor se razume, da pridejo tudi moški delavci izraziti svojo solidarnost sobojevnicam ki imajo enako pot in enak cilj.

Jutri ob 3. popoldne

Velja za vse parola: Na

ženski shod
v areno „Narodnega doma.“

Socialisti in brambne predloge.

Na seji 9. maja brambnega odseka so stali poslanci Leuthner in sodrugi naslednji predlog:

Odsek sklene, da predloži poslanski zbornici naslednji predlog o vladni predlogi: Poslanska zbornica skleni: Preko vladne predloge o uvedbi nove brambne postave (29. pril.) se preide na dnevni red.

Obenem se poziva vlada, da predloži poslanski zbornici načrt brambne postave, ki mora izvesti naslednja načela:

1. Splošna, enaka brambna dolžnost s štirinajstmesечно prezenčno službo.

2. Izločitev deželne brambe kot tvorbe drugega poziva.

3. Nadomestitev častniškega zbora z aktivno in npravnstveno sposobnimi osebami izmed moštva brez ozira na njih rod. Odprava vseh stanovskih predprav častniškega zbora.

4. Postavna ureditev zapovedne oblasti in poslušne dolžnosti, pritožnega in disciplinarnokazenskega prava.

5. Odprava vojaških sodišč. Podrejenje oborožene sile pod civilna sodišča.

6. Zapriseženje rekrutov na ustavo.

7. Postavna ureditev priskrbe asistenc in rabe orožja pri asistencah in na straži. Prepove naj se porabljanje oseb oborožene sile za nadomestilo stavkajočih delavcev.

8. Jamstvo države za vse nezgode, ki se pripetijo v službi.

Predlog je utemeljeval sodrug Leuthner in izvajal:

Brambna predloga temelji predvsem na povečanju stalne vojske. Brez ozira na svoj protidemokratski značaj pa te stalne, dolgotrajno službe vojske v vsakem oziru nasprotujejo namenu, da se napravi ljudstvo zmogljivo za obrambo. Ta namen se da doseči samo v oboroženju ljudstva, v milici. Današnja stalna vojska temelji na predstavi, da je pravi vojni

duh samo v častniškem zboru doma. Vojak je samo material, ki ga je treba šele s sekantnim vežbanjem izobličiti za vojno porabnost. Moderne bitke pa nas uče, kako je vse brez-pomembno in brez vrednosti, kar smatra vojaški birokratizem za moralno vzgojo; pač pa stopa v ospredje notranja vrednost vojaka, ki opravlja čudeže žrtvovanja, kar nas uče mandžurska bojišča. Vzgojiti je torej treba notranjo vrednost vojaka, ampak za to so naj-slabša sredstva duh po vojašnicah in igračkanje po vežbališčih. Mrtvi, okosteneli, šablonski sistem militarizma je povsem nesposoben, da bi se prilagodil zahtevam moderne tehnike in zlasti vojne tehnike. Veliki napredki v vojevanju imajo svoj početek v revolucijah, v pravih ljudskih vojnah; iz milice se je čisto rodil prevrat v strategiki in taktiki. Vojak pa ne preneha biti državljan in zategadelj se mu svoboda ne sme dalje omejevat, kakor to zahteva namen državne obrambe. Ne sme se odtegniti pravu, ki velja za vsakega državljana, ne sme se izročiti samolastnosti zastarelega disciplinarnega postopanja. Vojska kot oborožene ljudstva nima prostora za častniški zbor, ki hoče biti vzvišen stan v vojski! Častnika ne sme od vojaka nič drugega ločiti kakor njegova funkcija in prav nič več pravic ne sme imeti, kolikor mu jih podeli funkcija. Predvsem pa se ne sme izrabljati vojska za policijo in za orodje v razrednem boju. Če nastopajo častniki proti ljudstvu, zanjejo sovraštvo, ki so ga sejali. Govornik je končno svaril meščanske poslance, naj pomislijo, preden glasujejo za brambno predlogo, ki hoče še ojačiti sedanji neskončno bedasti sistem, in je opisoval med živahno veselostjo najnovejše neumnosti, ki jih je rodila Avstro-Ogrska s svojim vmešavanjem v italijansko-turško vojno.

Socialno zavarovanje in kongres bolniških blagajn.

Ustanovitev okrajnih uradov.

Vladna predloga vztraja na predlogu, da se izroči lokalni poslaničnega zavarovanja okrajnim uradom, ki jih je ustanoviti na sedežu okrajnega glavarstva, oziroma za okoliš okrajne bolniške blagajne.

Vse ugovore policanih krogov zoper ustanovitev okrajnih uradov je vlada prezrla. Okrajni uradi pa ne bi, kakor vlada predpisuje poenostavili in pocenili lokalne administracije, temveč bi težko komplicirali poslovanje bolniških blagajn, zavlačevali reševanje agend vsega socialnega zavarovanja in močno podražili upravne stroške vseh zavodov za socialno zavarovanje.

Predvsem bi okrajni uradi ne bili krajevne instance socialnega zavarovanja, kakor se dosledno in krivo prikazujejo. Okoliš okrajnega glavarstva je mnogo preobsežen, da bi dopuščal lahko, neposredno občevanje zavarovancev in delodajalcev z okrajnim uradom. Bolniške blagajne so mnogo primernejše za krajevni organ socialnega zavarovanja, interesentom so mnogo bližje in se vsled svojega četrstoletnega obstoja odlikujejo z natančnim spoznanjem razmer. Zavarovanci in delodajalci so občevanja z bolniškimi blagajnami vajeni in zdaj naj se izogibljajo krajevno bližjih blagajn in občejujo le z okrajnim uradom, ki po svojem spoznavanju potreb interesentov dolga leta ne bo imel primere.

Oškodovanje bolniških blagajn po okrajnih uradih.

Najbolj bi bile z ustanovitvijo okrajnih uradov oškodovane bolniške blagajne. Odvzet bi jim bil vpliv na gospodarstvo z lastnimi dohodki, s predpisanim priglašanjem pri okrajnem uradu bi bila evidenca članov vsled zavlačevanja zmerom nepopolna. Vsled pomanjkljive evidence bi bilo bolniškim blagajnam izvrševanje dolžnosti hudo otežkočeno. Marsikatero dajatve blagajn, n. pr. preskrbovanje zdravniške pomoči in zdravlil, pa so brez vrednosti, če se ne izvrše pravočasno.

Opravičena je bojazen, da načelstva okrajnih uradov ne bodo imela smisla za potrebe bolniških blagajn. V pretežni večini okrajev bodo vsled razširjenosti bolniškega zavarovanja na poljedelsko prebivalstvo zastopniki poljedelskih in gozdarskih poklicev imeli večino v načelstvih okrajnih uradov, industrijski živeli bo v teh okrajih obsojeni na brezplivnost in odločanje o zavarovalnih zadevah bo izročeno osebam, ki doslej še niso spoznali pomena zavodov bolniškega zavarovanja. Pričakovati je tudi, da za bodo zavarovanje poljedelskih in gozdarskih delavcev na novo ustanovljene bolniške blagajne izročile svoje administrativne posle okrajnim uradom in s tem še hujše oškodovale industrijske blagajne.

Vladni načrt gre sploh za tem, da onemogoči samostojno administrativno poslovanje bolniških blagajn in da s prevzetjem poslov bolniških blagajn nekoliko opraviči ogromne stroške okrajnih uradov.

Bolniškim blagajnam je vlada po ovinku okrajnih uradov namenila upravo, v kateri bodo podjetniki imeli dve tretjini mandatov in katerih večina bo vrhutega pripadala agrarnim poklicom. Kdor razpolaga z administrativnim aparatom, tisti dejansko upravlja zavod. Načelstvo blagajne bi le na videz siromašno životarilo. Vzlic tej izpremibi v upravi pa bi mo-

rali zavarovanci tudi poslej plačevati dve tretjini prispevkov.

Okrajni uradi pa bi blagajne tudi gmotno oškodovali, ker bi bile prisiljene prispevati k stroškom okrajnih uradov, dasi bi jim okrajni uradi ne odvzeli dela, temveč bi ga jim le še pomnožili. Vladna zavrnitev tega ugovora v motivnem poročilu ne sloni na poznanju administrativnih naprav bolniških blagajn.

Stroški okrajnih uradov.

Motivno poročilo dvomi, da so zastopniki blagajn prav cenili stroške okrajnih uradov, ne da bi se samo potrudilo in ocenilo te stroške. Čisto navadno je in zelo čudno, da vlado vzlic strokovnim organom, ki jih ima na razpolago, ni pripraviti do tega, da bi javnosti pojasnila verjetne stroške okrajnih uradov ali da bo ugotovitev druge strani stvarno zavrnila.

Z ustanovitvijo okrajnih uradov bi že vsled tega brez potrebe narastel izdatek upravnih stroškov, ker bi se nekatera dela, kakor n. pr. evidenca članov, opravljala tako v okrajnem uradu kakor tudi v bolniški blagajni in bi se druga dela, kakor n. pr. ugotovitev obolenosti članov zaradi prekinjenja vplačil, z mnogo manjšim trudom rešila v bolniških blagajnah.

Samouprava okrajnih uradov je paradija. Načelnika in vodilnega uradnika imenuje deželna vlada, službene in plačilne razmere vodilnih uradnikov ureja takisto deželna oblast in za ostalo uradništvo postavlja predpise zakon. Reševanje poslov okrajnih uradov urejuje do podrobnosti nadzorovalna oblast in državna invalidna blagajna, skratka, načelstvo ne bo imelo nobene kompetence v svojih upravnih zadevah. Omejevat se bo moralo na to, da nastavi predlagane certifikatiste in da vzame ostale delovne sile kot diurniste v službo. Vzlic temu bi okrajni uradi zahtevali celo vojsko uradnikov, ki bi požrla velik del zavarovalnih prispevkov.

Vlada hoče tudi za upravo bolniških blagajn in okrajnih uradov obvezno uvesti proporcijske volitve. Smotnost tega volinega načina pri lokalnih zavarovalnih zavodih je z ozirom na mnogoličnost naših političnih in narodnih strankarskih razmer odločno zanikati. Iz proporcijske volitve bi se rodile upravne korporacije, ki bi delovale ne toliko po stvarnih potrebah in za izpolnitev zavarovanja kot pod vplivom političnih in narodnih momentov. Nadalje pa obstojajo za interese v upravnih korporacijah kurije in je sorazmerno zastopstvo zagotovljeno.

Na podlagi teh okoliščin zahteva peti zbor avstrijskih bolniških blagajn:

1. Finančno in organizatorično ločitev zavarovanja samostojnih od delavskega zavarovanja za onemoglost. Zavarovanje samostojnih je v posameznih deželah urediti z ozirom na socialne razmere samostojnih in organizirati s pomočjo strokovnih organizacij samostojnih oseb.

2. Delavskega zavarovanja za starost in onemoglost ni organizirati v državnih invalidnih blagajni, temveč je ustanoviti več invalidnih zavodov, v katerih naj bi bili združeni zavarovanci po deželnih skupinah, podobno kakor v delavskem nezgodnem zavarovanju.

3. Lokalne posle delavskega zavarovanja za starost in onemoglost je izročiti bolniškim blagajnam. Da se povzdigne sposobnost bolniških blagajn za to funkcijo je povišati v načrtu določeno minimalno število članov na petsto.

4. Uvedbo oblikatorne proporcijske volitve za blagajne je opustiti, pač pa je sprejeti v zakon predpise za poštene volitve v blagajne.

Peti kongres avstrijskih bolniških blagajn izjavlja, da je le z izpremembo vladne predloge v smislu navedenih zahtev mogoče ustvariti zavarovancem koristno, interesentom finančno dostopno preskrbo za slučaj starosti in onemoglosti, in da poziva vlado in parlament, da stvarno pretehtata in ocenita te zahteve.

(Konec prih.)

Pruski junaki.

Do tiste svojati, ki gospoduje dandanes na Pruskem, je vsakemu pametnemu in poštenemu človeku že davno minulo spoštovanje. Ali bilo je vendar treba še očitnega izpričevala brutalnosti in zalupanosti, da se je moglo do brega utrditi tisto suvereno zaničevanje, ki ga zasluži tolpa prevzetnih tepcev in novodobnih rokvnjačev, ki je napravila iz Prusije državo sramote in lopovščine. To izpričevalo je zdaj podla drhal podala sama o sebi; in nihče ne more več dvomiti, da ne gre pijani junkerski bandi nič drugega kakor absolutno zaničevanje.

Pruski deželni zbor je korporacija, s katero bi se dal kvečjemu ogrski državni zbor ali pa kranjski deželni zbor primerjati. Šest socialnih demokratov sedi v njem — voli se namreč na podlagi predpotopnega škandaloznega razrednega volilnega reda — in teh šest mož dela tolpi infamnih bahačev take preglavice, kakor da bi prišel v aristokratsko kazino ne-nadoma razcapan vandrovec. Da se ne znajo spraviti z neizogibno usodo, je najboljši dokaz, kakšne majhne, ubožne dušice so v tistih prevzetnih plemenitaških trupelcih. Ali da so v svojem smešnem sovraštvo do socialne demokracije zagrešili tako infamno zganjarsko surovost, kakršna se je v četrtek odigrala v njihovem deželnem zboru, je bilo le mogoče,

ker so izgubili zadnje ostanke razuma iz glave in tla pod nogami.

Obravnavali so v tem krasnem parlamentu zakon, ki je sam po sebi kričeča lumparija, zakon, ki naj jim pomaga po sili zatirati Poljake in Dance. Zoper te brutalne namene so protestirali socialni demokrati, reakcionarna svojat pa jih je zato zopet zmerjala z brezdomovinci, z nepatriotičnimi ljudmi itd. In ker niso hoteli socialisti vtakniti teh psov mirno v žep, je čedni predsednik tega čednega zbora, neki von Erffa prignal policijo v zbornico in dal socialnega demokrata s pandursko silo odpehati iz dvorane.

Vsa sramota pada na tega krasnega predsednika in na to krasno večino. Pot iz te sramote pa vodi v klavern pogin. Škandalozno postopanje teh junakov odpre pač zadnjemu človeku, ki ima na Pruskem še kaj krvi v žilah, oči. Izza takih dogodkov je prideligirani parlament nemogoč; burja ljudske nevolje ga bo odpihala in z njim vse Erffe in njemu podobne prevzetneže.

Poročila za strankin zbor naj se vpošljejo vsaj do 10. t. m. tajništvu izvrševalnega odbora na naslov uprave „Zarje“.

Ljubljana in Kranjsko.

— Podli denuncijanti. Za včeraj popoldne je bil povabljen ljubljanski tržni nadzornik g. Adolf Ribnikar k preiskovalnemu sodniku dr. Kaiserju na zaslišanje. Klerikalni deželni odbornik dr. Lampe je vložil na državno pravdnishvo proti njemu kazensko ovadbo zaradi septemberskih dogodkov. Po zaslišanju je preiskovalni sodnik odredil, da ima Ribnikar ostati v preiskovalnem zaporu, češ da je nevarnost, da bi utekel ali pa vplival na priče. — Naše stališče do septemberskih dogodkov je znano: V pobijanju šip nismo videli narodnega junaštva, temveč navadno sirovost, sad z nacionalističnega drevesa, ki sevezvso svojo podlostjo ni mogel opravičiti pokanja vojaških pušk, brutalnega ekscesa militarizma, ki je tedaj brez vse potrebe poškrbnil tlak ljubljanskih ulic s človeško krvjo. Tudi naše stališče do Ribnikarja, ki ga klerikalna denunciacija dela za nekega junaka, je znano: Od nekdanj smo videli ubožno spričevalo slovenske inteligence v dejstvu, da si je človek Ribnikarjevega obzorja pridobil v njej politično veljavo. Vsled tega si lastimo v stvarnem in osebnem pogledu popolno objektivnost v tej aferi. Kot ne pristranski gledalci lahko priznamo kl. Kalcem, da so — svojo najnovejšo denunciacijo — ne glede na osnovanost ali neosnovanost ovadbe — prekosili same sebe in splezali na vrh podlosti. Duša, iz katere je poglalo to ostudno cvetje političnega sovraštva in maščevalnosti in ki nima v oblasti najsirovejših strasti, je mrtva duša. Klerikalci imajo slabo vest in se sami zavedajo infamije, ki so jo zagrešili. Dokaz: včerajšnji »Slovenec«, ki poroča o vsej zadevi takole: »Danes dopoldne je povabil preiskovalni sodnik dr. Kaiser v svoj urad ljubljanskega trznega nadzornika Adolfa Ribnikarja. Baje je tržni nadzornik zapleten v neke zadeve nesrečnih septemberskih dogodkov. Po zaslišanju so Adolfa Ribnikarja pridržali v preiskovalnem zaporu deželnega sodišča.«

— Kregarjeva afera pred celjsko poroto. Volilne sleparije, s katerimi so pri predzadnjih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico klerikalci poskusili popraviti svojo srečo, pridejo pred celjsko poroto. Obravnava se prične 23. t. m. in bo trajala tri dni. Obtoženi so hudodelstva zlorabe uradne oblasti oziroma goljufije po §§ 101 in 197 kaz. zak.: Ivan Kregar, njegova žena Elizabeta Kregarjeva, Franciška Štefeta in Ivan Eržen, privatni uradnik v Ljubljani, ki je bil tedaj uslužben pri trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani in so ga klerikalci izrabili v svoje zločinske namene. Preiskava je tekla več kot leto dni in so klerikalci napeli vse svoje sile in zastavili vso svojo politično veljavo, da bi zadušili umazano afero, ki jih kompromitira do kosti. Kakor kaže je obtožba tako utemeljena, da abolicije ne prenese niti Hochenburgerjeva Justica, ki ima kakor znano, precej trden želodec in ne preveč nežno organizirano pravno vest. Kako malo politične snaznosti je v klerikalni stranki, kaže gorostasno, po vseh civiliziranih krajih nemogoče dejstvo, da opravlja Kregar, tedaj pod obtožbo hudodelstva zlorabe uradne oblasti stoječa oseba, še nadalje uradne posle v javnih korporacijah, nemoteno, kakor da bi se nič ne zgodilo. Politična dostojnost bi zahtevala od moža, da za čas obtožbe odloži vsa svoja javna mesta in mandate in da počaka v zasebnem življenju na izid sodne obravnave. In če obtoženec sam nima takih sposobnih misli, bi bila dolžnost klerikalne stranke, ki mu je javna, zaupanje zahtevajoča mesta poverila, da ga suspendira od teh mest, dokler afera ni poravnana. Ker je čut za politično snaznost v klerikalni stranki tako otopel in tako zamoren, se utegne zgoditi, da puste Kregarja še nadalje na čelu obrtno-pospeševalnega urada na čelu »Deželne banke« itd. tudi če ga celjska porota obsodi.

— Somišljeniki v Spodnji Siski, pozor! Nocoj ob 8. je pri Anžoku važen shod strankinih pristašev. Vsak naj se ga zanesljivo udeleži! Kdor še ni dobil vabila, naj pride ponj v lokal železničarske organizacije.

— **Strokovna zveza tobačnih delavcev in delavcev v Ljubljani** je imela sredi v steklenem salonu Perlesove restavracije svoj celoletni občni zbor. Poročilo o delovanju podružnice in celotne zveze je podal predsednik sodrug Zupan; bilo je vseskozi zanimivo in stvarno. Ljubljanska podružnica šteje 171 ženskih in 113 moških; skupaj torej 284 članov. V svojem poročilu se je dotaknil sodr. Zupan tudi nečednega ravnanja klerikalcev v tobačni tovarni, ki jim ni toliko mar v prospeh delavstva, kakor skrb, kako bi oškodovali resnično delavsko organizacijo. Izmed mnogih zanimivih podatkov naj omenimo le sledečega: V parlamentarnem odseku se je nekoč nemškonalnisti poslanec Günther pritožil, da tobačni izdelki niso skrbno izdelani in pri tej priliki je mimogrede omenil, da bi bilo bolje, če bi se prepustile tobačne tovarne privatnim podjetnikom. Razume se samo ob sebi, da teh besed ni nihče smatral za resne, najmanj pa tobačna uprava sama; zakaj znano je, da so posamezne vrste avstrijskih tobačnih fabrikatov naravnost glasovite. Pa kaj to klerikalcem mar — samo, da so lahko napeljali vodo na svoj mlin! Brž so sklicali shod svojega »Podpornega društva«, na letakih pa so označili, da preti velikanska nevarnost tobačnemu delavstvu, češ, vse tovarne pridejo v privatne roke! To dejstvo samo dovolj karakterizira klerikalno demagogijo in ni treba, da bi dostavljali še komentar! Dr. Kreka je lahko sram take agitacije, če hoče, da ga kdo sploh smatra za resnega moža. — Po poročilu sodr. Zupana se je v principu sklenilo, da se tudi ljubljanska tobačna tovarna udeleži po svojem zastopniku državne konference, ki se bo vršila na Dunaju v dnevih 28. in 29. junija v prid delavstva pri splošni manipulaciji, katero je priznalo najslabše plačano. Blagajniškemu poročilu sodr. Kadunca je pomeni, da je imela podružnica v preteklem letu 5141.01 K dohodkov ter 4335.15 K izdatkov, ki so bili porazdeljeni večinoma na razne podpore, prebitek koncem leta 1911 je znašal 805 K 86 vin. Na predlog sodruge Rozmana je izrekel zbor blagajniku in odboru priznanje in zahvalo. H koncu je sodrug Kocmur izpregovoril nekaj besed o potrebi izobrazbe za delavstvo ter povabil navzoče podružnice na marljivo agitacijo za žensko podružnico »Vzajemnosti« in na ženski shod, ki se vrši jutri. Iz vseh poročil je bilo razvidno, da grizejo klerikalci v granit, če mislijo, da bodo razbili to našo organizacijo. Sredstva, ki se jih pri tem nečednem poslu poslužujejo, so na las podobna tisti konkurenci, ki je v trgovskem svetu kaznjiva. Z draženjem najnižjih instinktov egoizma, se doseže sicer trenoten uspeh, toda vprašanje je, kaj bo, delavstvo reklo, ko bo spregledalo njih goljufije namene. Novi odbor, ki mu stoji na čelu sodrug Zupan in Buda, je porok, da bo ljubljanska podružnica strokovne zveze tobačnega delavstva delovala v isti smeri, kakor doslej: v prid celokupnega tobačnega delavstva.

— **Čudna afera liberalnega veljaka**, Prejeli smo od našega dopisnika iz Zagorja naslednji dopis o Waketovem popravku. Gospod Wake trdi, da je bila gospa Medvedova takrat, ko jo je — kakor sam pravi — njegova soproga nagovorila za posojilo, popolnoma zdrava. Gospod Koprivc, ki je njen zet, pri kateremu biva in je tudi takrat bivala, pa pravi, da je bila bolna. To je razvidno tudi iz Waketovega popravka, ki trdi, da je njegovi soprogi denar v znesku 8000 K vsilila. Normalni ljudje pač ne dajejo kar med štirimi očmi in brez priči ali zadolžnice takih svot. Tudi je gospa Medvedova svojemu zetu povedala, da sta potrebovala zakonska Wake, oziroma ji dejala, da potrebuje ta posojilo za nakup posestva na Štajerskem za svojega sina. Gospod Wake, recimo, da imate Vi prav, da Vam je Medvedova denar vsilila? Zakaj pa niste poklicali kakšne priče? Ali je dajal zadolžnico? Ali pa povedali njemu zetu Koprivcu, ko sta bila takrat vendar prijatelja? Da ni bila normalna v tistem času, ste vendar morali vedeti, ko je vedelo to vse Zagorje. Kar pa Vaše postopanje še bolj obsoja je Vaše sovraštvo napram Koprivcu od istega časa. Posebno nasprotovanje ob njegovi izvolitvi za župana. Saj je vendar g. Tomo Koprivc to povedal raznim odbornikom liberalne stranke. Zakaj ga niste tožili? Saj ste vendar dejali proti enekemu, ko je izšel članek v »Zarji«, da Vam je to pravil tudi Vaš bližnji prijatelj Flisek z opombo, da mu je povedal Koprivc. S popravki se pač ne boste oprali. Bolj dostojno bi bilo, da odložite po vsem tem mandat v občinskem zastopu!

— **Nedostojne manire**. Prisilniški paznik g. Puterle je jako olikan človek; trot, osel, baraba, in drugih takih besedi je pri njem vsak čas dovolj na razpolago. Toda če gospod Puterle poskuša uveljaviti svojo »maniro« pri kaznivih, ki se ne morejo braniti, s tem še ni rečeno, da sme titulirati z enakimi izrazi tudi osebe, ki ne nosijo sive obleke. Tako se je pred kratkim brez poudara spotaknil s svojo neoliki nad nekim zidarjem, ter ga začel po svoji stari metodi zmerjati. Dotični zidar tega seveda ni mirno vtaknil v žep, temveč je poskrbel, da bo gospod Puterle dobil od sodišča potreben poduk.

— **O požaru v Tomačevem** smo dobili še sledeče poročilo: Antonu Mavcu, po domače Aleksandru, je ogenj upepelil hlev in skedenj. Da se ni ogenj razširil tudi na ostala poslopja, se je v prvi vrsti zahvaliti sosedom in domačemu prebivalstvu, ki je takoj prihitelo na pomoč. Posebno se je odlikoval neki zidar iz Bizovika, ki je delal ravno pri sosedu: Ko je bilo že vse v plamenu, je še skočil v hlev po živino in jo spodil ven. Jako pridno so donšale vodo ženske. Pozneje sta prišli na pomoč še požarni brambi iz Stožic in Ježice.

— **Umor v Čeljah v Ilirski Bistrici**. V sredo proti večeru se je vžrtkar Frank iz Čelj sprl s snego, ker mu ni dala večerje. Šel je iz hiše pred hišo počakal z nožem v roki na ženo, ki je imela iti še k živini v hlev. Ko se je prikazala med vrati, je planil nanjo z nožem in ji ga zasadil v trebuh ter prepral čreva. Žena je v četrti popoldne brez zdravniške pomoči umrla. Sodna komisija je prišla k umirajoči pol ure

pred smrtjo, dočim se zdravnik dr. Gregorič ni zdrnil, da bi bil obiskal težko ranjeno vkljub temu, da so mu domači naznanili nesrečo že prejšnji večer par ur po napadu. Morda bi se dalo ranjenico rešiti in je zato ta zdravnikova malomarnost brezprimerna. K umoru še pripominjamo, da je zločinec star že 85 let in da ne taji umora, pravi le, da ga je izvršil v jezi! — Sedaj sedi v zaporih sodišča v Bistrici.

— **Odborova seja Matice Slovenske dne 2. maja 1912**. Predsednik se spominja pokojnega pisatelja dr. Janeza Mencingerja, pokojnega odbornika in pisatelja dr. Jakoba Sketa in pokojnega člana zemljepisnega odseka dr. Jos. Cerka. Smatra se za primerno, da se literarne zapuščine izročijo institucijam, kakor je Matica Slov., kjer se očuvajo pogube in so vobče pristopne. Nekaterih strok abecedarji za Jugoslovansko Enciklopedijo so popolnoma prirejeni. Odbor se predlog narodopisnega odseka, da naj pripravljajo odbor za umetniško literarno in narodopisno slovensko razstavo v Pragi razširi svoje vabilo na vse prizadete slov. korporacije ozir. instance. Vložena je prošnja za nadaljevanje ozir. povišanje letne drž. podpore. Matica Slov. je stopila v zameno za publikacije z novo »Matico-Bolgarsko« v Carigradu, namenjeno Bolgarom v Turčiji. Določijo se nekatere podrobnosti glede na oddajo tiska letošnjih publikacij. Odkloni se prevod romana »Pod jarmom«, ker že izhaja drug prevod istega romana v nekem dnevniku. Pasijonske igre, ki so se do najnovjših časov igrale v nekaterih krajih Slovenske, bo treba zbrati in urediti. Teksti bi izšli ali v »Mat. Slov.«, ko bodo končane Narodne pesmi, ali pri Jugoslovanski Akademiji v Zagrebu. Za 1. 1912 so plačali 804 člani.

— **Umrli so v Ljubljani**, Marija Fatur, delavčeva žena, 48 let. — Ivan Medved, posestnikov sin, 6 let. — Josipina Keltner, probkrajca hči, 3 leta in pol. — Fran Rečina, nadtopničar, 24 let. — Marija Šušteršič, delavka, 71 let. — Leopold Brunčič, čevljarški mojster, 59 let.

— **Karambol**, Včeraj popoldne ob 3. je zadet voz električne železnice na Marijinem trgu v voz za prevažanje smeti, ki je prehajal čez tir. Voz s smetmi se je prevrnil, raztresel in v smeteh sta se pavaljala oba delavca, ne da bi se poškodovala. Oba vozova sta nekoliko poškodovana.

— **Zrtev nevihte**, Janez Medved, šestletni sodarjev sin v Tacnu, je šel dne 7. t. m. popoldne s svojim očetom na polje. Ko se je začela nevihta, je stopil deček v neko lopo vedrit. Naenkrat pa je vdarila strela v lopo, ki je dečka po celim životu obžgala in ga tako poškodovala, da je drugi dan umrl.

— **Kinematograf »Ideal«**. Spored za soboto, nedeljo in ponedeljek: Mesto Bergen in Tutarabien sta dva krasno barvana naravna posnetka. »Poletni dogodek« je krasna ameriška drama. »Preiskovalni potovalec« sijajna ameriška veseloigra. »Patentna zoča« (samo zvečer) in »Zmagoslavje ljubezni« (igra Max Linder) sta dve komični novosti. Dodatek zvečer: Najsijajnejša slika te sezone, najboljši Nordiskfilm, drama iz življenja artistov »Letiči cirkus«, tri dejanja. Drugi teden senzacionalni film z najboljšo plesalko sveta, t. j. z avstralsko krasotico Mde. Saharet. Nikdo naj ne zamudi si ogledati ta rekordni spored.

Štajersko.

— **Trbovlje**, V soboto dne 14. maja 1912 bo ob pol 7. zvečer v »Delavskem domu« zelo važna seja lokalnega odbora rudarske zadruge druge skupine. Vse člane lokalnega odbora nujno vabim, da se seje pravočasno polnoštevilno udeleže. — Florijan Majdič, predsednik.

Koroško.

— **Dvojen samomor**. V gostilni Schoberer v Št. Vidu ob Glini sta se nastanila pred par dnevi tujca Fran Strajnsnik s svojo spremljevalko Toblacherejo. Ker ju včeraj ni bilo iz sobe, so udri popoldne s silo v sobo in so našli oba na tleh težko ranjena. Dekle je med tem umrlo, on pa je sicer še živel, toda njegovo stanje je brezupno. Ona je držala v roki samokres, iz česar sklepajo, da je izvršila samomor. On je imel tri rane, ona pa dve rani, eno v glavi, eno v prsih. Dobili so tudi na mizi 11 poslovnih pisem, ki so naslovljena na svojce samomorilcev.

Goriško.

— **Klerikalna laž**. Iz Sovodenj smo prejeli: Odgovor dopisniku »Gorice« št. 37. z dne 7. maja. Nerodni dopisnik se boji podpisati se pod trditve, kjer mi očita, da sem govoril neresnico. Da pa bo javnost vedela, kdo je govoril neresnico, objavljam naslednja suha dejstva. Ko sem vsled besnega razsajanja gospoda Luke moral umolkneti, so sodrugi zahtevali, da moram govoriti. In tedaj sem stavil na poslanca Fona vprašanja, ki sem jih bil objavil v »Zarji«. V »Gorici« pa ima dopisnik drzno čelo, da kratkoma taji vsa vprašanja, kakor bi jih ne bil stavil. Vprašam resnicoljubnega dopisnika: Koliko prič zahtevate, da vam dokažem, da sem res stavil ta vprašanja. In ali se morda zato ne upate podpisati pod svoj zlagani dopis, ker se bojite, da bi Vas ljudstvo ne poznalo, ko tako drzno lažete? Na shodu se je zgodil velik ušes. Klerikalnemu dopisniku so odpadla ušesa in nenadno je imel kar štiri oči, pa je videl vsakega zborovalca po dvakrat in tako se je zgodilo, da je naštel dvesto zborovalcev, medtem ko jih je bil preje naštel Fon samo 116, 48 socialistov in 68 klerikalcev. Kadar socialisti skličejo shod, se klerikalci vedno boje odgovarjati. Kadar zopet skličejo shod, bomo poskrbeli, da se nečedno klerikalno junaštvo razkrinka.

J. Cotič.

— **Sovodnje**, V zadnjem dopisu naj se bere na pristojnem mestu država namesto občina in pa od 2000 kron naprej, ne od 1000, ker se že zdaj plačuje dohodninski davek od 1200 kron dalje.

— **Ples v Nabrežini**. Dne 12. t. m. priredi »Godbeno društvo« v Nabrežini ples na tuga. Začetek točno ob 4. popoldne.

Trst.

— **Ljudski oder v Trstu** vabi vse zavedno žentstvo na važen ženski shod, ki bo v nedeljo 12. t. m. ob pol 4. pop. v Delavskem domu, ul. Madonnina 15, pritličje. Sodruge prosimo, da privedejo seboj svoje žene, sestre in tovarišice. Treba je, da se tudi naše žene poprimajo resnega dla v povzdigo in napredek žentstva. Treba je, da povedo tudi slovenske ženttržaške svoje besede glede na zahteve zavednega žentstva. V nedeljo torej in v Delavski dom.

— **Slovensko žentstvo in socialni demokrati**. Pod tem naslovom se zaletava četrtkova »Edinost« v tržaške Slovenke, ki nečajo biti članice plesnega odseka N. D. O., ki se na zunaj kaže pod visokim imenom »Skupina slov. žentstva«. Omenjeni članek je tako umazan, da bi človek pljunil in se ne briga dalje zanj. Kako absolutistično pravico si prisvajajo ti ljudje?! V mestu, ki šteje 70.000 slovenskih prebivalcev, eksistira podirajoča se N. D. O., ki pa hoče imeti v evidenci vsako slov. dekle. Dokler se ne bo narodno zavedalo, jo bo pustilo v miru. Ko bo nosila »Marijinemu domu« težko zaslužene krajčerje, ji tudi ne bo nič rekla. Ko bo pa stopila v plesno dvorano N. D. O., jo bo hvalila, češ, da je »dolžnost vsake Slovenke, da se tej skupini pridruži«. Gorje pa tedaj, ko bo začela kritično misliti o izobraževalni nalogi plesa N. N. O. Še stokrat gorje pa, če se bo pri tem dvomu spomnila na Ljudski oder. Takrat pa na vislice z njo! Javno bo razobesila N. D. O. imena vseh onih, ki so omadeževale svojo narodnost s tem, da nečajo »plesati« tako, kakor jim gode N. D. O. niti v prenešenem, še manj pa v pravem pomenu besede. Tržaška narodnjakarija se vedno globlje pogreza. Zdej bo »Edinost« z globokim zaničevanjem in široko tiskala imena tistih slovenskih deklet, ki si bodo zaželele prave izobrazbe. Le tako dalje, začetek je imeniten! Samo toliko vam povemo, da bo tak gnušen terorizem predramil slehno slovensko dekle, ki čuti v sebi ponos, in pot jo bo pripeljala v naše vrste.

— **Rodoljubno kavalirstvo**. Ženski sestanek, ki ga je sklical naš »Ljudski oder« za to nedeljo, je šel edinjašem v želodec. Da postajajo nacionalni demokratje tržaški mestni Slovenci, naj že bo. Bolj neprijetno je, da začenjajo socialistično misliti okoličani. Toda neodpustno je, da hočejo okužiti socialisti tudi slovenske žene. To je za narodnjake preveč in je moralo zato rodoljubna »Edinost« dati duška svoji jezi zaradi sestanka slovenskih žen v »Ljudskem odru«. In ker se »Edinosti« terorizem gabi, je dejala, da bo objavila imena vseh onih žen in služkinj, ki delajo za ta naš ženski sestanek. Imena služkinj bo objavila seveda iz zelo rodoljubnega in svobodnomiselnega namena. Zato jih bo objavila, da bodo vedele slovenske gospodinje, kako vražje prekucušne punce imajo v službi. In »Edinost« si celo domišlja, da bo imela njena pisava kaj uspeha. O ne. Zavedne žene bodo prišle v nedeljo 12. t. m. ob pol 3. pop. v Delavski dom zato, da se pridružijo tržaškemu izobraževalnemu društvu »Ljudski oder«, pa tudi zato, da se poprimajo resnega dela sebi in svojim v korist. Geslo vseh poštenih tržaških Slovencev mora biti odslej »neizprosno boj zoper nazadnjaštvo, ki prihaja iz Narodnega doma, boj reakciji in naprej za svobodo!«

— **Maščevalec matere**. Včeraj so pripeljali v bolnišnico 37letnega mehanika Friderika Noldan. Ima težko rano v prsih, katere vnani prežer meri skoro 12 cm in je precej globoka. Mati ranjenega je izpovedala, da ga je ranil njegov mlajši brat. Ta je namreč izvedel, da je Friderik pred par dnevi mater pretepal. Ko je prišel včeraj domov, je vzel kuhinjski nož in ga zasadil bratu v prsi. Brat je spal na postelji. Rana je zelo nevarna in je njegovo stanje nevarno. Napadalec je takoj po napadu pobegnil in ga še do sedaj niso izsledili.

— **Nujno potrebno je**, da se ranjenja obvarujejo pred infekcijo. Zanesljivo antiseptično obvezilno sredstvo, ki je tudi bolečine lajšajoče, prisad odvrčajoče in zdravljenje bospesujoče, je Praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner v Pragi. (Glej inserat).

Vestnik organizacij.

Pevski odsek »Vzajemnosti« priredi dne 12. maja svoj prvi pomladanski izlet na Rožnik. Zbirališče pred društvenim lokalom ob 6. jutraj; vabijo se vsi pevci in prijatelji delavskih slojev. Priredba bo neprisljuna, udeležniki, kateri so se podpisali, da se udeležijo, plačajo v slučaju neudeležbe 50 vin. globe v prid »Zarje«. Torej vsi na Rožnik! V slučaju slabega vremena se vrši izlet dne 16. maja.

— **Madriški odsek »Vzajemnosti«** naznanja, da se začne prihodnjo sredo ponk nemščine. Kovinarji imajo v nedeljo 12. t. m. ob pol 10. popoldne mesečni shod v salonu »pri Levu«, Marije Terezije cesta. Dolžnost vsacega kovinarja je, da pride na shod, na katerem se pomenimo o naraščajoči krizi v kovinski industriji na Kranjskem.

— **Moste**. Vaja tamburaškega zbora »Vzajemnosti« se včeraj ni mogla vršiti, ker je bil sodrug Lehpamer nujno zadržan, pač pa bo prihodnja vaja prihodnji terek točno ob 8. zvečer.

— **Centralni odbor »Vzajemnosti«** v Ljubljani priredi o priliki strankinje zbora v nedeljo dne 26. maja v areni »Narodnega doma« ljudski koncert s sodelovanjem pevske podružnice in tamburaškega zbora podružnice »Vzajemnosti« v Mostah, na kar že danes opozarjamo.

— **Družinski kolektor** s slikami za leto 1913 izda »Vzajemnost« za Kranjsko, čigar prebitek je namenjen »Zarji«, ki je največ pripomogla, da se naša izobraževalna organizacija tako razširja. Kolektor bo trdo vezan in krasno opremljen, da bo lahko v ponos vsake knjižnice. Kolektor sprejema tudi oglase in se zadržuje po Slovenskem uljudno vabijo, da v njem inserirajo. Vsa pojasnila daje zveza. Sodrugi, ki bi imeli glede na uredniško vsebino kolektarja kako željo, so naprošeni, da jo čim prej sporočijo.

Državni zbor.

Dunaj, 10. maja.

Današnja seja je bila v zunanjih oblikah mirna, le nekoliko hrupa je nastalo pri Poljakih, ko je poslanec Breiter napadel galiskoga ministra. Predloga o izpombi ministrskih kompetenc, s katero se ima pokrpiti Gessmannovo ministrstvo za javna dela, se je po daljši debati izročila odseku.

Potem je prišlo na vrsto poročilo justičnega odseka, po katerem se ima v bodoče pre-

iskovalni oziroma varnostni zapor, ki ga pretrpi obtoženec pred razglasitvijo sodbe prve instance, vračunati v kazni ali globo, če ni obsojenec sam zavlekel preiskave bodisi s poizkušenim begom ali pa z navajanjem neresničnih in izmišljenih dejstev. Drudi zakon, ki se je sočasno predložil, določa, da se nastop kazni, če ne presega eno leto zopora, lahko odgodi do treh mesecev za ureditev družinskih razmer. Tudi v teku kazni se lahko dovoli dopust do 8 dni, če se zgodi kaj važnega v družini (smrt, porod ali kaj drugega), tako da gre obtoženec ob takem času lahko domov. Tudi za plačanje globe se lahko dovoli odgodev do šestih mesecev.

Oba zakona pomenita košček napredka. Afera zaradi zadnjih burnih dogodkov se je poravnala in tako se je zbornica obvarovala nevarnosti, da bi se v debati ponovili enaki prizori.

Predsednik Sylvester odvarja sejo ob 11. dopoldne. Nadaljuje se razprava o predlogi, s katero se izpreminjajo

ministrske kompetence.

Posl. Luginja se bavi z zadnjim govorom ogrskega min. predsednika Lukacsa, ki se je jezil, da se je avstrijski parlament vtikal v »ogrske zadeve«. Luginja pravi, da je bil avstr. drž. zbor opravičen skrbeti za razmere na Hrvaškem, ker se absolutizem na Hrvaškem živo dotika avstrijskih interesov. Ministrski predsednik groi Stürgkh je govoril tako, kakor je bilo treba.

O predlogi se razvija daljša debata. Potem izvaja posl. Heilingner v stvarnem popravku, da se predloga ne vjema z ustavnimi načeli.

Min. predsednik je trdil, da je organizacija oblastnih kronskih pravic. Tukaj gre nedvomno za poseganje v ljudske pravice. To je zdaj sploh na dnevnem redu. Vlada krši vsak dan drug zakon. Gospodarstva v zmislu § 14. smo siti. Odsek naj preišče državnoopravno vprašanje in naj primerno varuje ljudske pravice.

Poročilo grajalnega odseka.

Poročevalec grajalnega odseka Isopescul-Grecul naznanja: Vse užaljene stranke so se poravnale z vzajemnimi izjavami, tako da je odpadla podlaga za kakšen predlog. Visoka zbornica naj vzame to na znanje.

Potem se nadaljuje razprava o nujnih predlogih glede na

reformo najemniškega davka.

Posl. Löw (soc. dem.) protestira proti trditvam, ki jih razširjajo nemški nacionalci po shodih in po časopisju, češ da so socialisti krivi, da ni dognan zakon o reformi hišnega in hišnonajemniškega davka. Socialistom je veliko na tem ležeče, da se opravi sedanji nemoralni zakon. Pri reformi najemniškega davka se morajo predvsem varovati

interesi najemnikov.

S samim znižanjem najemniškega davka bi se napravilo le darilo hišnim posestnikom. Najemnine se ne bi znižale. Pri reformi hišnega in najemniškega davka je treba gledati na to, da se napravijo zdrava, dobra in cenena stanovanja za delavce in sploh za najemnike.

Predloga o ustanovitvi

inženirskih zbornic

se odkaže narodnogospodarskemu odseku brez prvega čitanja.

Posl. Breiter pravi, da je vsepoljsko glasilu obdolzilo galiskoga ministra Dlugosza, da je v procesu proti Stapinskemu po krivem pričai. Govornik vprašuje predsednika, če je voljan upozoriti ministrskega predsednika in ministra za notranje zadeve, da se uvede proti ministru Dlugoszu disciplinarna preiskava, pa justičnega ministra, da gre za očitek, zaradi katerega bi morala nastopiti sodnja uradoma.

Posl. Choc: Hochenberger naj da zapreti svojega tovariša.

Predsednik pravi, da ni kompetenten. Sicer pa je poljsko kolo včeraj izrazilo Dlugoszu svoje zaupanje.

Breiter: To nam nič ni mar. (Hrup pri Poljakih).

Kršč. soc. Kemettter izjavlja, da so neresnične vse vesti, ki trdijo, da hočejo krščanski socialisti ovirati delo v parlamentu.

Seja se zaključuje. Prihodnja seja v torek.

1,000.000 vinarjev

:: za tiskovni sklad »Zarje« ::

15. izkaz:

Peterlin V. 22 vin., Fr. Rupnik 20 vin., L. Ahačič 10 vin., Brolih 4 vin., Fr. Puhar 4 vin., ker je Podgorski kurat pri pridigi dejal, da so socialisti na Krista pozabili, smo se mi z 356 vin. »Zarje« spomnili. Jeseniški sodrugi po Mraku in sicer: Fr. Črnologar 16 vin., Fr. Mlakar 10 vin., I. Pintar 10 vin., A. Glinik 20 vin., A. Lesjak 40 vin., Fr. Bizjak 30 vin., Fr. Oman 20 vin., I. Tašner 20 vin., A. Šavšek 10 vin., Fr. Rester 20 vin., Fr. Paulin 10 vin., neimenovan 10 vin., Fr. Pekar 21 vin., Fr. Šišič 30 vin., Fr. Gunst 20 vin., R. Žuhner 20 vin., gdč. Juteršnik 20 vin., gdč. Susiper 30 vin., Stef. Lukman 10 vin.; Tržaški sodrug na veselici po Mraku 400 vin., pri kegljanju 30 vin., Fr. Praprotnik (Javornik) 100 vin., neimenovan 40 vin., ker je sodrug Mrak harmoniko igral 100 vin., I. K. mesto vina 100 vin., sodrugi v Šiški pri Zajcu po Urbancu: Z. 100 vin., O. 100 vin., nevedko 100 vin., Šušter 50 vin., Slovša nabral pri Breskvarju na Gmajni 80 vin.

Skupaj 62768 + 2003 = 64771 vinarjev. Prispevke za milionski sklad sprejema, vraga v »Delavsko hranilnico« in izkazuje v »Zarji« sodrug Viktor Zore, tajnik strokovnih društev, Ljubljana, Sečenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

ZADNJE VESTI.

SPLOŠNA STAVKA V PULJU.

Neizpremenjen položaj.

Pulj, 10. maja. Položaj je doslej neizpremenjen, stavka je splošna, kljub temu, da je policija na vse kriplice poskušala nagnati delavce na delo. Splošno se opaža, da dela policija popolnoma brez glave.

»Slovenčeve« laži.

Ker je imel snočnji »Slovenec« o prednoč-njih dogodkih dolgo, očitno tendenčno poročilo, v katerem je dolžil socialiste, da so napadali

ubogo policijo, vsled česar da je bila ta usmilenja vredna policija »prisiljena« divjati kakor pijani kazaki, smo se informirali na zanesljivem mestu, in smo dobili sledeče poročilo:

Pulj, 10. maja. Vse »Slovenčeve« vesti o snočnjih dogodkih so zlagane in iz trte izvite. Slovenčev dopisun je znan podretnik marine in že vsled tega fanatičen sovražnik socialne demokracije. Toda njegova oseba je v Pulju brez pomena. Kar se tiče snočnjega večera, je stvar ta: Shod je sklicala strokovna komisija. Pričeti se je imel ob pol 9. zvečer. Naznanjen je bil pravilno pri okrajnem glavarstvu. Kmalu po 8. je bilo v Delavskem domu in v bližini še okrog 4000 ljudi, pa še vedno so trumoma prihajali. Bilo je jasno da v Domu in na vrtu ni bilo prostora za to množico. Izrazila se je želja, da bi se shod preložil na prosto. To bi se bilo prav lahko zgodilo. Pod klancem, na katerem stoji Delavski dom, je velikanski prostor, prometa je pa tam tako malo, da bi ga zborovanje ne bi oviralo. Ali policija je udrila v Delavski dom brez vsakega povoda. Jako zanesljiv sodrug, znan zaradi svoje mirne krvi, nam zatrjuje, da je že kmalu po osmih, ko sploh še ni bilo rabuke, opazil na vrtu policista z golo sabljo. Če trdi »Slovenec«, da se je metalo kamenje na policijo, je to debela laž, ker v Delavskem domu sploh ni kamenja, delavci pa tudi niso bili pripravljeni na to, da pride do napada. Vse boj je povzročila policija sama, ker je hotela priti tramvajski družbi na pomoč in preprečiti generalno stavko. Da je bilo vojaštvo konsignirano v vojašnicah, je baje res. Ali to je potrjuje, da se je napad policije namenoma izvršil, kajti zaradi shoda samega pač ni bilo treba konsignirati vojaštva. Dva policista, ki sta bila ranjena, sta dobila poškodbe v gneči in sicer najbrže od svojih tovarišev, ki so bili in sekali kakor slepi. Če bi imel »Slovenec« prav, bi morali biti vsi policisti pobiti; kajak če je štiristoč ljudi metalo kamenje in steklenice nanje, ni mogel nobeden živ uiti. In vendar sta bila samo dva poškodovana in sicer, ko je boj že prav dolgo trajal. V Pulju smo pa že vajeni »Slovenčevega« obrekovanja.

Delavski dom odprt — blamirana policija.
Pulj, 10. maja. Okrajno glavarstvo je ukazalo, da se ima Delavski dom odpreti in da ima policija upravi vrtni ključ. To se je že zgodilo.

Pittoni v Pulju.
Pulj, 10. maja. Danes se je pripeljal poslanec sodrug Pittoni v Pulj. Dopoldne je bil v Delavskem domu sestanek, katerega se je tudi udeležil. Popoldne je bil sestanek pri okrajnem glavarstvu. Tudi od železniškega ministrstva je prišel neki zastopnik v Pulj, da uredi tramvajsko vprašanje.

ABSOLUTIZEM NA HRVAŠKEM.
Zagreb, 10. maja. Po stenografskem zapisniku priobčeni govor hrvaškega poslanca Popoviča je bil danes konfisciran. »Obzor« je priobčil uvodni članek iz »Tagespošte«, ki so ga tudi konfiscirali. Neki list iz Karlovca je priobčil proklamacijo cesarja Ferdinanda baronu Jelacichu, policija ga je zaplenila, s cesarjevim podpisom vred. Hrvaški politiki bodo merodajne faktorje informirali, kako se uporablja preventivna cenzura.

Zagreb, 10. maja. Danes je pri tukajšnjem sodišču obravnavana proti odgovornemu uredniku »Srbobrana«, ker je priobčil v svojem listu ono epizodo iz dr. Hinkovičevega procesa, ko je zagovornik dr. Budisavljevič dokazal podpredsedniku sodnega dvora in preiskovalnemu sodniku v veleizdajniškem procesu dr. Kosutiču, da ni on sestavil sodbo v veleizdajniškem procesu. Obtožen je le odgovorni urednik »Srbobrana«, čeprav je tudi mnogo drugih listov priobčilo to epizodo.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.
Celovec, 11. maja. Snoči je povozil tovorni vlak št. 1065 blizu Rudolfove ceste bivšega magistratnega delavca Andreja Korena in ga usmrtil.

POVODNJI.
Na Tirolskem.
Inomost, 12. maja. Iz spodnje Inove doline prihajajo poročila, da voda še vedno narašča. Po 12urnem presledku je zopet začelo deževati. Polja so poplavljeni, ceste razdrte. V Hõben u je mnogo hiš štiri metre pod vodo. Velika Ache je odrgala 600 metrov jeza in odpavila lesa za 80.000 kron. V Sõllu je utonil pri reševalnih delih delavec Bõrigger.

Na Solnograškem.
Solnograd, 11. maja. Vsled tridnevnega dežja se suig naglo topi. V Saalfeldu so izstopili vsi hudourniki in poplavlili svet daleč okoli. Pri Gerlingu je odnesla voda železniški most. Trga Mittersilb in Maishofen sta pod vodo. Kraji Uttenhausen, Lenzing, Euring in mnogi drugi so preplavljeni. Od Uttendorfa do Mittersila so odnesli valovi pet mostov. Železniški promet je na mnogih krajih prekinjen.

POTRES NA TIROLSKEM.
Inomost, 10. maja. V petek ob 12. in 4 minute je bil tukaj in v drugih krajih Tirolske 10 sekund trajajoč močan potres.

OGRSKE HOMATIJE.
Pogajanja z Justhom.
Budimpešta, 11. maja. Ministrski predsednik Lukacs je obvestil Justha, da stopi z njim v teku današnjega dne v pogajanja, ki se bodo baje naglo vršila in bodo že v ponedeljek pri kraju. Krona je dala Lukacsu jako obsežna dooblastila v vprašanju volilne reforme.

BERCHTOLD V BERLINU.
Berlin, 11. maja. Poučeni krogi trde, da pride avstrijski vnani minister grof Berchtold 25. ali 26. t. m. v Berlin, da se predstavi cesarju Viljemu in se seznani z vodilnimi osebami nemške politike.

RESEN POLOŽAJ V ALBANIJI.
Nemiri.
Carigrad, 11. maja. Iz Peči in Djakove prihajajo vesti, da se javljajo med odetnimi Albanci nemiri. Uradni krogi trdijo, da je v Djakovi vse mirno, da pa zahtevajo Albanci v Peči in v Gusinjam enake koncesije, kakor so jih dobili Malisori. V Peči je odšlo več bataljonov; v mestu je mir.

Obsedno stanje.
Solun, 11. maja. Ker se je primerilo več spopadov med vojaštvom in oboroženimi Arnavti, se je v Peči razglasilo obsedno stanje.

Boji.
Solun, 11. maja. Blizu Istoka je prišlo do ostrega boja med Arnavti in vojaštvom. Baje so Arnavti imeli težke izgube.

London, 11. maja. »Times« poroča, da so se v terek Mirditi iz okraja Spodnja Djibra spopadli z dvema bataljonoma turškega vojaštva in da so Turki izgubili 100 mož.

Koncesije.
Carigrad, 11. maja. Vlada je sklenila izpolniti zahteve arnavtskih plemen iz Peči in Gusinja. Obenem je odredila strogo zasledovanje čet, ki jih vodijo arnavtski in malisorski glavarji.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.
Proti dvoboju.
Berlin, 10. maja. V proračunski komisiji so poslanci centruma vložili sledeči predlog: »Državni kancelar naj se naprosi, da stori vse primerne korake, da se odpravi dvoboj, zlasti da ne bo nihče prisiljen pozivati na dvoboj in sprejemati poziv, predvsem pa, da se v vseh delih države strogo izvršujejo določbe naredb z dne 1. januarja 1897.«

PRUSKI DEŽELNI ZBOR.
Posl. Borchardt protestira.
Berlin, 11. maja. Poslanec Borchardt je vložil proti nasilnemu izgonu iz zbornice protest, in ga utemeljuje s tem, da je tak izgon v nasprotju s kazenskim zakonom, čigar določbe se ne morejo razveljaviti z opravičnikom. Borchardt navede, da ni storil ničesar, česar ne bi storili poslanci drugi strank. Končno naglašja, da predsednik nima pravice predpisati poslancu, s katerega prostora sme napraviti kakšen medklic. O Borchardtovem protestu bo imela zbornica sklepati v terek.

Ovadb.
Berlin, 10. maja. Na državno pravdnštvo bodo vložili socialni demokratje ovadbo proti policijskemu lajtnantu in policistom zaradi oviranja v izvrševanju mandata. Ovadili bodo tudi predsednika zbornice, ker je povzročitelj omenjenega zločina. Od pruske deželne zbornice pa se ovadita poslanca Borchardt in Leinert, ker sta kalila hišni mir in se zoperstavljala državni oblasti.

Proti socialističnemu uredniku.
Berlin, 11. maja. Justični minister je prosil zbornico za dovoljenje, da sme kazensko zasledovati urednika »Vorwärtsa« zaradi članka »Opicja komedija«, ki baje žalj poslansko zbornico.

Manifest socialistične frakcije.
Berlin, 11. maja. »Vorwärts« priobčuje manifest socialno demokratične frakcije nemškega državnega in pruskega deželnega zbora, ki protestira proti diktaturi policijske sablje in naznaja nov boj za reformo pruske volilne pravice.

Protestni shodi.
Berlin, 11. maja. Snoči so sklicali socialisti veliko število protestnih shodov, ki so ob ogromni udeležbi viharno protestirali proti junkerski nasilnosti in brezobraznosti.

VOLILNA REFORMA V ITALIJI.
Rim, 10. maja. V razpravi o volilni reformi je govoril ministrski predsednik Golitti. Rekel je, da se delavcem nikakor ne sme več pridrževati volilno pravico. O ženski volilni pravici pravi, da se mu zdi neumestno in še prezgodaj, da bi dobilo 6 milijonov volilno pravico v času, ko se število moških volilcev pomnoži za 5 milijonov. Golitti je nasprotnik proporcionalnega zastopstva in skrutinija liste. Zdi se mu dobro, da stopi klerikalna stranka v politično življenje, ker se bo potem jasno pokazalo, da je nevarnost reakcije nemogoča, na drugi strani se bodo pa združile velike liberalne stranke, da zabranijo nevarnost reakcije. Italijo čaka še velika bodočnost.

STAVKE.
London, 10. maja. Stavkujoči delavci v ladjedelnih obratih so sklenili, da počakajo z bojem še nekaj časa.

London, 10. maja. V antracitnih rudokopih pri Pottswillu so nastali včeraj resni nemiri. Prišlo je do spopada med stavkujočimi in policijo. Štirje delavci so bili ustreljeni, trije smrtno nevarno ranjeni.

Moskva, 10. maja. Tukaj stavka 5000 delavcev, ki so hoteli uprizoriti demonstracijski odhod. Policija ga je preprečila in aretirala mnogo oseb.

Novi Jork, 10. maja. Stavka narašča. Milica je ustrelila 4 stavkujoče. Tukaj se pripravlja stavka natararjev.

HJOLMSKA PREDLOGA SPREJETA.
Peterburg, 10. maja. Večina ruske dume je zapečatila zadnje zlodejstvo ruske vlade proti Poljakom. V tretjem čitanju je sprejela predlogo, s katero se hjolmska gubernija odceplja od »varšavske generalne gubernije« (t. j. od Poljske) in podreja naravnost ministrstvu za notranje zadeve. Za hudodelsko predlogo je glasovalo 156, proti pa 108 poslancev.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.
Z Roda.
Rim, 11. maja. Okolo Roda križarijo italijanske bojne ladje. Včeraj je odplula križarka »Duca degli Abruzzi« z vjetniki, med katerimi je tudi rodski vali z dvema tajnikoma, v Stambulo in Tarent. Vali je protestiral proti vjetništvu in proti konfiskaciji važnih papirjev.

Eksplodizja v Dardanelah.
Carigrad, 10. maja. Predvčerajšnjem je eksplodirala v Dardanelah morská mina in poškodovala čoln. V Smirni so prijeli mnogo mornarjev zaradi nesreče parnika »Teksasa«.

Okupacija Karpatos.
Rim, 11. maja. Poluradna »Tribuna« poroča, da je italijansko brodogrje zasedlo otok Karpatos. Turški komisar je baje vjet.

SPREJETA HOMERULA.
London, 10. maja. Poslanska zbornica je snoči končala drugo branje o homeruli. Zakon so sprejeli s 372 glasovi proti 271.

TURČIJA.
Konec obsednega stanja.
Carigrad, 11. maja. Obsedno stanje v Štipu in Čupriji je odpravljeno.

VELIK POTRES V MEHIKI.
Novi Jork, 10. maja. Vest iz Mehike javlja, da je potres uničil polovico mesta Zapotlan. 34 oseb je mrtvih. V Ciudad Guzman je 16 oseb ubitih, 12 pa ranjenih. Po potresu je izbruhnil ognjenik Pico de Colima.

POVODENJ OB MISISIPIJU.
Novi Jork, 11. maja. Ker se je na jugu države Lenziane vreme obrnilo na boljše in je ponehalo deževati, se obrača položaj ob Misissipiju na boljše.

Delavsko gibanje.

= Žganjarski fatalizem. Sodrugi dr. S. Weinberg je spisal zanimivo knjižico o alkoholu, kazenskem pravu in oreformi kazenskega prava. V brošuri pravi tudi sledeče besede, ki so vredne splošnega uvaževanja: »Socialno demokratični abstinenti obravnavamo alkoholno vprašanje ravno tako kakor druge pojave socialnega življenja dialektično, to se pravi, da ne pojmujeemo alkoholizem kot osamljen pojav, kot več samo na sebi, ampak kot vzrok učinkov in kot učinek raznih vzrokov. Ni mi treba še na dolgo in široko razkladati vzrokov, ki so odgovorni za razširjanje alkoholizma; v prvi vrsti kapitalistični družabni red s svojo socialno bedo, z revščino najširših plasti, s stanovanjsko bedo itd. To resnico moramo mirno povedati, čeprav ne pritrjujemo naziranj strakninega časopisja, ki je pred kratkim prav dobro imenovalo te pojave »žganjarski fatalizem« in ki trdi, da se ne more v današnjem družabnem redu uspešno zatirati alkoholizem. V neštevilnih slučajih izvira alkoholizem iz gospodarskih, socialnih vzrokov, ali s tem še ni rečeno, da je dotična oseba morala zapasti alkoholizmu iz naravne potrebe. Kdor je navdušen pristaš materialističnega zgodovinskega pojmovanja, kakor ravno jaz, mora globoko obžalovati, da se zagovarja žganjarski fatalizem na podlagi materialističnega zgodovinskega pojmovanja. Z enakim utemeljevanjem, s kakršnim se odklanja boj proti alkoholizmu v današnjem družabnem redu, bi se moral odklanjati tudi politični in strokovni dnevni boj, ako se usojeno mora izpolniti. Jasno je, da tako pojmovanje ni skladno z bojaželjno, socialno demokracijo, tudi ne nasproti alkoholizmu. Mnogo naših voditeljev v stranki in strokovnih organizacijah, katere spoštujemo in občudujemo, je imelo prav tako žalostno in težko mladost, kakor oni, od sreče zavrnjeni, ki so postali alkoholiki in zločinci. Marsikdo, ki ga je ugonobilo življenje, bi postal vzlic gospodarski bedi koristen član človeške družbe.«

= Ali je nezgodnik dolžan, da se da operirati? Zvezno sodišče v Lozanu, ki je najvišja sodna inštanca v Švici, je nedavno izreklo zanimivo razsodbo. Rešiti je bilo vprašanje, ali se more k operaciji prisiliti delavec, ki je postal nesposoben za delo vsled nezgode pri delu, ki bi pa ozdravel po izvršeni operaciji. Neki delavec v Bazlu je ponesrečil in postal za delo nesposoben. Delodajalec je bil obsojen, da plačuje delavcu penzijo. Proti tej razsodbi se je pritožil podjetnik na višjo instanco in se skliceval na izjave zdravnikov, da bi delavec ozdravel po operaciji in postal popolnoma sposoben za delo. Delavec se ni pustil operirati. Prizivna instanca ga je obsodila na izgubo penzije. Z zadevo se je bavilo še zvezno sodišče kot najvišja instanca. Sodbo je zvezno sodišče razglasilo te dni. Zvezno sodišče je pritrdilo delavcu, delodajalec zavezuje za nadaljno plačevanje penzije in nalaga podjetniku vse sodne stroške. Svojo razsodbo utemeljuje zvezno sodišče s tem, da se ne more nikogar siliti, da bi se dal operirati proti svoji volji, ker ta sila bi bila kršenje njegove osebne svobode.

NOVICE.

* Kako se zabranjujejo nalezljive bolezni. V zdravstvenem odseku državnega zbora so obravnavali zakon o zabranitvi nalezljivih bolezni. Poročevalec je bil dr. Michl. Za njim je govoril sodrug dr. Schacherl. Rekel je, da je že skrajni čas, da se ustvari postavbo, ki bi urejala uspešno obrambo zoper nalezljive bolezni. Zakon, ki ga obravnavamo, je v vsakem oziru nedostaten. Predvsem molči o boju zoper jetiko in silistične bolezni. Zoper te dve bolezni se ne moremo bojevati s paragrafi, ampak z denarjem. Papirne odredbe ne pomagajo prav nič, edini papir, ki bi kaj pomagal, so bankovci. Ustanoviti moramo sklad, s katerim se bodo zgradila zdravilišča za tuberkulozne osebe. Predlagal bom zato primerno resolucijo. V zakonskem načrtu je najpomankljivejši § 6., ki pripoveduje občanom, kako naj skrbje za dobre zdravstvene razmere. Ves paragraf je samo besedičenje, stvarnega ne obsega nič. Občine naj grade vodovode in kanale, a denarja nimajo. Dolžnost države je, da ustanovi državni sklad za asanacijo, nekaj zdravstveni melioracijski fond. Tudi to bomo zahtevali v posebni resoluciji. Pri zabranitvi kužnih bolezni je važno, da sodeluje tudi prebivalstvo poleg države, dežel in občin. Prebivalstvo se mora pripraviti do tega, da ne prikriva nalezljive bolezni. V načrtu zakona je treba odstraniti dolčbo, da dobi le tisti odškodnino za predmete, ki se pokvarijo z desinfekcijo, ki je v takim gospodarskem položaju, da je s tem občutno prizadet. Ako si bo moral vsakdo prej preskrbeti ubožno izpričevanje, preden dobi odškodnino, bo največ ljudje raje pustilo odškodnino in niti ne bodo naznanili nalezljive bolezni.

da jih desinfekcija gmotno ne oškoduje. Zahtevati moramo tudi, da dobe pravico do penzije ne le zdravniki, ki zdravijo nalezljive bolezni, ampak tudi nižji uslužbenci, kakor bolniški strežniki, sluge pri desinfekcijskem delu in pri mrličih, grobokopi. Tudi ti postanejo lahko pri svojem poslu nesposobni za delo vsled infekcije in če umrjejo, morajo imeti njihovi zaostali tudi penzijo. Dalje zahtevamo, da dobe oni, ki so na sumu, da imajo kužno bolezen, n. pr. koleru, in ki so zaradi tega izolirani, odškodnino za zamudo dela, ker drugače bo marsikdo prikrival kužno bolezen v svoji družini tako dolgo, da bo rešitev že prepozna. Te izpremene lahko sklenemo, da se ne bo zakon zavlačeval s tem, da pride še enkrat v državno zbornico poslancev in v gosposko zbornico. Izpremembe, ki sem jih nasvetoval, naj vlada premisli in naj pove, kakšno stališče zavzema napram njim. — Zastopniki vlade bodo v pridonjji seji pojasnili vladno stališče o izpremembah, ki jih je zahteval sodrug dr. Schacherl.

Odgovorni urednik Fran Bartl
Izdaja in salaga saloiba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Preklic.

Podpisana obžalujem, kar sem dne 30. marca t. l. žaljivega govorila o strojnikovi soprogi Mariji Rus, preklicujem in se zahvaljujem imenovani gospej, da je odstopila od tožbe.

Grosuplje, 10. maja 1912.

Marija Zaplatil.

Tiskovni sklad »Zarje«. Železniški uslužbenci postaje »Planina« so poslali 10. aprila t. l. 4 K.

„Novi svet“.

V tej priznani izborni narodni restavraciji bo v nedeljo, 12. majnika t. l. ob 4. popoldne

vrtni koncert.

Vstop prost.

V slučaju slabega vremena se vrši koncert dne 19. t. m.

Za obilen obisk se priporoča 334
Anton Gorše.

Deset zapovedi
dobre gospodinje.

1. Ljubi svojega moža in svoje otroke in večkrat jim postavljaj na mizo z Vértsovimi guljaževim pridatkom napravljene jedi, ker kaj boljšega ni dobiti.
2. Ne bodi svojemu možu nadležna s prehudimi, sedanemu času nepremernimi nečestnostmi, akopokončanem dnevnem delu pride izmučen domov, nego okrepčaj ga najprej jedjoz Vértsovimi guljaževim pridatkom, ker to daje moč in zbujajo ognjene poljube.
3. Ne muči se po nepotrebnem s tem, da bi mast, čebulo, dišave itd. šele z mnogim trudom in izgubo časa si priskrbovala in pripravljala, nego vzemi za to Vértsov guljažev pridatek, ki je takoj poraben in najboljše slasti.
4. Ljubi svojega bližnjega in ako te kot gost nenadejamo napade, pogosti ga z jedili, ki jih kakor bi mignil napravil z Vértsevovim guljaževim pridatkom.
5. Bodi varčna, ne troši denarja za nepotrebne druge stvari in kuhaj zatorej pogosto z Vértsovimi guljaževim dodatkom kosilo za malo vinarjev.
6. Bodi uvidna tudi nasproti svojim ljudem. Daj jim tedensko 1krat do 2krat čas za izprehod in pripravi si večerjo sama z Vértsovimi guljaževim dodatkom. Saj gre to tako pravno, hitro in brez truda, da ti pomočnik ni treba.
7. Naj te nikoli ne zmoti skušnjava, da bi odstopila od že dolgo preiskusnega neprekosljivega Vértsovega guljaževega pridata, nego zahtevaj pri svojem trgovcu vedno izrecno Vértsov guljažev pridatek.
8. Ne obžaluj nikoli po krivici. Ako se ti z Vértsovimi guljaževim pridatkom, kaka je tudi proti pričakovanju ne obnese — kar se ti je tudi pri drugih jedeh že tudi pripetilo — si tega kriva samo ti sama.
9. Zaupaj Vértsovemu guljaževemu pridatku. Sestavljen je najpriljavneje iz najčistejših, naravnih živinskih sestav, preiskan od c. kr. splošnega preizkuševališča, na sto in stotisoče odjemalcev ga hvali in tvrdka o vsem potrebnem rada daje pojasnila.
10. Ne bodi sebična. Ko si Vértsov guljažev pridatek preizkusila in se prepričala, da na vsem svetu nima primere, ne stavi luči pod mernik, nego povej vsakemu, zlasti pa vsaki ženski kar naravnost in brez ovinkov, kako neutrpiliv zaklad si našla v Vértsovem guljaževem pridatku, kako okusna in cenena jedila pripravljaj z njim. Kupi si tablico, zadosti za 3—4 osebe za 20 vinarjev. Dobiya se po vseh boljših trgovinah. Edina izdelovalnica Tvornice za živila Vértes & Co., Lugos 492, (Južno Ogrsko).

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Vinska klet

in zajtrkovalnica!

Židovska steza števil. 1

od četrta 25. aprila dalje odprta, priporoča svoja izborna vina, katera so od najbolj zanesljivih vinogradnikov kupljena, ter se to čijo naravnost iz sodov.

Za mnogobrojen obisk se priporoča
Josipina Košak.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhačim perjem 16 K; napolnjen 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3 50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir., 13, 14 70, 17 80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4 50, 5 20 in 5 70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12 80 in 14 80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.
S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Ranjenja

kahršnakoli je treba shrbno varovati pred vsakršno onesnažbo.

ker utegne nesaga povzročiti, da postanejo najmanjše rane prav hude in težko ozdravljive. V 40 letih se je izkazalo omehčajoče in izvelično mazilo, praško domače mazilo imenovano, kot zanesljivo obvezilno zdravilo. Varuje rane, lajša vnetje in bolečine, deluje hladilno in pospešuje zaraščanje in celjenje.

Po pošti se pošilja vsak dan.

1 cela pušica 70 h. Po pošti proti vpošiljavi 3 K 16 h se pošlje 4 pušice, proti 7 K 10 pušic franko na vse postaje avstro-ogrške monarhije. POZOR na ime zdravlila, izdelovalca, ceno in varstveno znamko. Pravo le 70 h.

Glavna zaloga
B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj.
Lekarna „PRI ČRNEM ORLU“
Praga, Mala stran, Nerudova ulica števil. 203.
V zalogi po avstro-ogrskih lekarnah.

Naročajte se na Zarjo!

Kavarna Leon
Celo noč odprto
Start trg št. 30.

Gramofoni - automati !!

□ □ □ tovarniška zaloga □ □ □

GRAMOFON-AUTOMAT za gostilničarje z vmetom po 10 ali 6 vin. z 20 kom. in 1000 šivank samo 95 K

FINI GRAMOFON z 10 komadi in 1000 šivank samo . . . K 30—

Za vsak gramofon pisмено jamstvo.

Gramofon-Ateljer

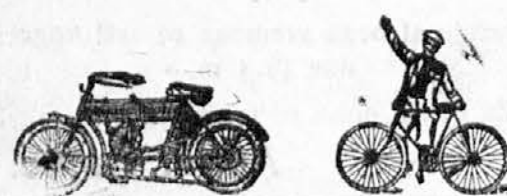
A. Rasberger

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in šivalnih strojev. Imam specijelno samo gramofone, godbene automate in druge mehanične godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.

Pišite po cenik. — Predno kje kupite, ogledite si moje zalogo.

Vse potrebščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Ana Gorec

Ljubljana, Rimska cesta II.

Podružnica:

Marije Terezije cesta 14

(Pri Novem svetu).

Trgovina s kolesi in deli.

Najboljše pnevmatike.

Izposojevanje koles.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu najvljudneje naznanjava, da sva prevzela staroznano

gostilno pri „Travnu“

na Glincah

kjer bova točila pristna dolenska, štajerska in istrijska vina ter najboljše domače vrhniško pivo. Skrbela bova vedno za dobro mrzlo in gorko kuhinjo.

Sprejmite se tudi abonenti na hrano.

Na razpolago je velik krasno opremljen senčnat smrečni gaj in vrt, prostoren za približno 10.000 ljudi, dalje velik salon, primeren za razne prireditve in shode. Preskrbljeno je za varno otroško igrišče. — Točna postrežba in nizke cene.

Za obilen in blagohoten poset se priporoča

z odličnim spoštovanjem

I. I. Šeme.

Mlekarna!

Redka prilika. Mlekarna, ki je stala 14.000 K se proda za 6.000 K zaradi denarnih razmer. Stoji pri železniški postaji, ter je dosti dobrega mleka v okolici. Kupci naj se takoj zglase pri **MARTIN LANGUS, Medija Izlake** pri Zagorju ob Savi.

Kavarna „Central“.

Danes in vsak dan

koncert

dunajskega dam. elitnega orkestra.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

MOJA ŽENA

in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega ali namiznega masla boljše, zdraveje, redilneje in izdatneje in skoro polovico ceneje

margarino „Unikum“

Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.

Združene tvornice za margarino in sirovo maslo

Dunsj, XIV. Diefenbachgasse 59.

Kdor potrebuje dobro obleko

naj se poslužuje le trgovine

Bohinec & Comp. v Trstu

Via della Torri 2

Via S. Lazzaro 17

(za cerkvijo sv. Antona novega)

Velikanska zaloga izgotovljenih oblek za moške, ženske in otroke

Najsolidnejša postrežba. — Priznane nizke cene. — Sprejemajo se naročila po meri.

Slavni ameriški iznajditelj Edison hoče živeti 150 let,

in ko so ga vprašali, kako hoče doseči to neverjetno visoko starost, je odgovoril: „Samo s pravilno prehrano“. Brez dvoma je, da največ ljudi s slabo, nepravilno prehrano siloma skrajša svoje življenje. Metazalemovo starost dobimo samo še v pravljicah, vendar se prav mnogo lahko doseže z rednim načinom prehrane, kakor so to sijajno dokazali svetovnoznani učenjaki Lahmann, Pristley in Lavoisier.

Po temeljitih principih teh učenjakov se je sestavilo živilo Nutrigen, ki v vsakem pogledu odgovarja zahtevam primerne prehrane.

Nutrigen ni zdravilo, ni dražilo, ki vpliva na trenutke, nego je živilo idealne sestave, čigar izbornost je dokazana z analizo poverjenja kemičnega preizkuševališča.

Naj se torej vsakdo sam prepriča o velikih prednostih živila Nutrigena!

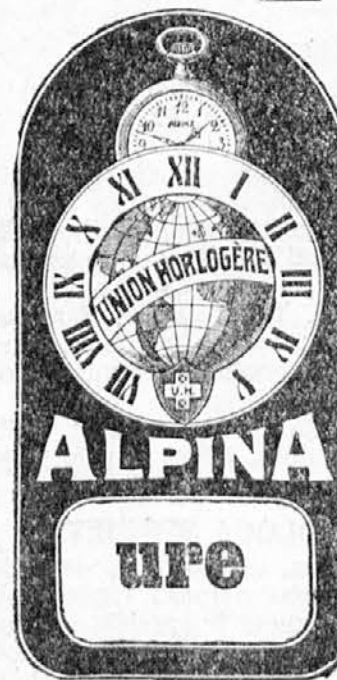
Akoprav je spojeno s hudimi materialnimi žrtvami, smo se vendar odločili, da pošljemo vsakomur

popolnoma zastonj Nutringen na poskušnjo in popolnoma zastonj poučno knjigo

da pride tako vsak, tudi najrevnejši v položaj to živilo, ki se po pravici imenuje kralj živil, spoznati zastonj in brez vsake obveznosti.

Ta izredna ponudba velja samo za kratek čas, zato jej je v vsakogar interesu, da to brezplačno poizkušnjo takoj zahteva z dopisnico.

Podjetje Nutrigen, Budapešta VII, Elisabethring 16 abt. 172

ZA BIRMO!

Najboljši in najcenejši vir za nakup birman-
skih daril.

Največja izbira ur,
zlatnine, srebrnine.

Srebrne moške ali damske ure po K 9 80; zlata damska ura K 23—; sreb. verižica K 3—; sreb. dvostranska veriž. (zelo moderna) K 4—.

Fr. Čuden, Ljubljana,
Prešernova ulica št. 1
(samo nasproti franč. samostana).

Lastna tovarna ur v Švici. Precizijske ure Alfa, Union, Seeland.

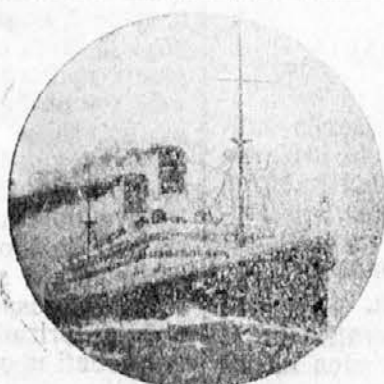
1887 Jubilejni cenik zastonj! 1912

Potniki
v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 d

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica števil. 26.